

ROMÂNIA ȘI ARMATA ROMÂNĂ: 20 DE ANI ÎN NATO

General-locotenent Dragoș-Dumitru IACOB

Locțiitor al șefului Statului Major al Apărării

Dezmembrarea URSS a condus la o temporară detensionare în zona Europei Centrale și de Est, la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI. Prin lipsa unui actor cu o putere dominantă în zonă, securitatea și stabilitatea în acest areal păreau să aibă o singură soluție viabilă cu adevărat, respectiv integrarea în sistemul de securitate euroatlantic și prezența mai activă și mai susținută a UE și a NATO în regiune.

Inițierea procesului de colaborare a NATO cu noile democrații europene rezultate la finalul Războiului Rece a fost realizată la reuniunea inaugurală a Consiliului de Cooperare Nord-Atlantică (NACC), din 20 decembrie 1991, la care au participat miniștrii afacerilor externe din NATO și din șase țări din Europa Centrală și de Est, printre care și România. Începând din acel moment, România a dovedit, de-a lungul timpului, faptul că este o țară cu vocație europeană. Și-a însușit și adoptat principiile, normele și valorile euroatlantice, optând pentru integrarea în NATO și în UE – entități politico-economice și de securitate internaționale, capabile să asigure promovarea și apărarea intereselor naționale ale statelor membre.

La reuniunea de la Bruxelles din 1994, Alianța s-a declarat deschisă și altor state europene în măsură să promoveze principiile Tratatului de la Washington din 4 aprilie 1949 și să contribuie la securitatea din zona Atlanticului de Nord. După crearea, la 1 ianuarie 1994, a Parteneriatului pentru Pace – PfP, România a fost primul stat care a aderat la parteneriat, asumându-și angajamentul de a îndeplini obiectivele stabilite.

Țara noastră s-a transformat, în scurt timp, într-un pol de stabilitate în Europa de Sud-Est, a trecut la reformarea sistemului politic și militar, devenind nu numai un consumator, ci și un furnizor de securitate. Acțiunile întreprinse pentru îndeplinirea condițiilor de aderare la NATO au vizat toate domeniile vieții sociale: politic, militar, juridic, economic etc.

Reforma în domeniul militar a avut ca principale obiective reconsiderarea doctrinelor, strategiilor militare, organizarea, înzestrarea și pregătirea forțelor armate pentru îndeplinirea obiectivului politico-militar statuat în Constituția României, în condițiile integrării în structurile de securitate europene și euroatlantice, și participarea la apărarea colectivă – scopul declarat al Alianței Nord-Atlantice. De asemenea, România s-a angajat să realizeze condițiile de interoperabilitate cu structurile NATO și să participe la sarcinile fundamentale asumate la nivelul Alianței: descurajarea și apărarea, prevenirea și gestionarea crizelor și securitatea prin cooperare. Practic, înainte de a deveni membru de jure al NATO, România a început să se comporte ca un aliat de facto, participând la misiuni internaționale comune pentru menținerea și impunerea păcii, devenind parte a Forței Internaționale de Asistență

pentru Securitate (ISAF), condusă de SUA, care s-a implicat în Războiul din Afganistan începând cu anul 2001. Tot înainte de momentul formal al aderării, în 2003, România și-a început prezența militară în Irak, unde a făcut parte din Forța Multinațională condusă, de asemenea, de Statele Unite. Rezultatele obținute au făcut ca, la summitul de la Praga – 2002, țara noastră să primească invitația de a adera la Alianța Atlanticului de Nord. Apartenența României la umbrela de securitate euroatlantică a devenit realitate la 29 martie 2004, prin depunerea instrumentelor de ratificare la depozitarul Tratatului Nord-Atlantic – Guvernul Statelor Unite –, iar la 2 aprilie 2004, a avut loc ceremonia de arborare a drapelului României la sediul NATO, alături de cele ale altor șase state din regiunea Europei de Est.

În anii ce au urmat și în conformitate cu deciziile și documentele adoptate la Praga, România a sprijinit și a participat în mod substanțial la procesul de adaptare a Alianței Nord-Atlantice la noile riscuri de securitate, în măsura potențialului și intereselor sale în context euroatlantic. În acest sens, s-a acordat o atenție deosebită identificării modalităților concrete de participare la noile capacități și forțe ale Alianței, la procesele de dezvoltare a capacităților de combatere a terorismului și consolidarea cooperării transatlantice. În calitate de membru al NATO, țara noastră a aderat la răspunsul global la noile amenințări și provocări și a probat această opțiune politică prin continuarea participării la operațiuni în cadrul misiunilor din spațiul ex-iugoslav (SFOR, KFOR), în cadrul ISAF, la Operațiunea „Enduring Freedom” și la misiunile din Irak.

Aderarea la NATO și diversificarea contribuției la securitatea spațiului transatlantic au reprezentat un factor catalizator pentru accelerarea proceselor interne de restructurare și modernizare a Armatei Române, care a avut în vedere câteva domenii esențiale, precum: cadrul legislativ, standardizarea, interoperabilitatea, educația și instrucția, achiziția de tehnică nouă și modernizarea celei existente, restructurarea și reorganizarea sistemului de conducere la nivel strategic și operativ, reorganizarea sistemului logistic întrunit, implementarea serviciului bazat pe voluntariat etc. Optimizarea capacităților de apărare a presupus un efort susținut privind revizuirea structurii de forțe în vederea generării de capacități cu un grad ridicat de sustenabilitate, flexibile, robuste, mobile, interoperabile și dislocabile, superioare din punct de vedere tehnologic și cu capacitate de autosusținere în teatrele de operații, capabile să participe la întreaga gamă de misiuni internaționale atât sub egida NATO, cât și a UE, ONU sau OSCE.

Practic, respectarea angajamentelor asumate în calitate de stat membru al NATO a însemnat, printre altele: realizarea capacităților militare angajate în procesul aliat de planificare a forței, prin implementarea Obiectivelor Forței (FGs), asigurarea, pregătirea și punerea la dispoziția NATO a forțelor stabilite prin decizie națională pentru Forța de Răspuns a NATO (NRF), realizarea capacităților necesare, potrivit Angajamentelor de la Praga privind Capabilitățile (PCC), îndeplinirea obligațiilor financiare pentru plata

contribuțiilor naționale la bugetul militar, inclusiv la Programul NATO pentru Infrastructură și Securitate (NSIP), încadrarea posturilor alocate României la comandamentele și statele majore ale NATO, asigurarea reprezentării la Cartierul General în cadrul Delegației Permanente a României la NATO și la Reprezentanțele Militare de la Bruxelles, SHAPE și Norfolk.

Un moment relevant în evoluția României și a Armatei române este anul 2007, care a marcat aderarea la Uniunea Europeană, eveniment cu semnificații strategice esențiale pentru dezvoltarea societății românești, în ansamblul său. Din perspectiva organismului militar, relevanța integrării României în UE a fost cu atât mai mare în condițiile procesului de transformare pe care Uniunea însăși îl parcurgea, prin dezvoltarea dimensiunii de securitate și apărare proprii. Una dintre prioritățile asumate la nivelul Ministerului Apărării Naționale a fost reprezentată de implicarea în acest proces atât din perspectiva conectării la logica instituțională a UE, cât și pe dimensiunea practică a procesului de dezvoltare a capacităților de apărare europene și participarea în cadrul operațiilor derulate de către UE. În anul 2008, România s-a angajat să pună la dispoziția NATO și a UE un pachet unic de forțe, în scopul creșterii coerenței și coordonării proceselor de dezvoltare a capacităților militare derulate în cadrul celor două organizații.

Un alt eveniment major cu impact direct asupra activității organismului militar, în special din perspectiva implicațiilor asupra procesului de dezvoltare a capacităților proprii, a fost desfășurarea summitului NATO de la București, din aprilie 2008. Având o relevanță deosebită datorită importanței deciziilor adoptate, acest eveniment a conferit țării noastre o vizibilitate crescută în cadrul Alianței, a coincis cu încheierea primei etape a transformării asumate la nivelul armatei, a restructurărilor de bază și a venit în susținerea obiectivului de dezvoltare a profilului strategic al României în NATO.

Cea de a doua etapă din Strategia de transformare a Armatei României a fost definită drept etapa integrării operaționale în NATO și în Uniunea Europeană și a cuprins perioada 2008-2015. Obiectivele principale ale acestei etape au constat în: continuarea operaționalizării forțelor destinate NATO și UE, finalizarea restructurării sistemului logistic de nivel strategic și operativ, continuarea achizițiilor de echipamente noi, reorganizarea învățământului militar, dezvoltarea instruirii, a competențelor lingvistice și a sistemului de comunicații și informatică la nivelul forțelor de generare și regenerare etc. Concret, în cadrul Alianței, România și-a asumat participarea la înființarea unității de transport strategic, la realizarea sistemului de apărare antirachetă, a sistemului de supraveghere terestră, a sistemului de apărare împotriva atacurilor cibernetice și la asigurarea superiorității informaționale a Alianței. A continuat, de asemenea, participarea la misiunile și activitățile Uniunii Europene, adoptând măsuri de susținere a operațiilor de management al crizelor, de creștere a contribuției la procesele de dezvoltare a capacităților militare, prin implicarea în programele și inițiativele Agenției Europene de Apărare.

Etapa integrării depline în NATO și în Uniunea Europeană (2016-2025) presupune îndeplinirea obiectivelor pe termen lung ale procesului de transformare: concentrarea eforturilor și resurselor financiare și umane în vederea realizării tuturor capabilităților prevăzute în Obiectivele Forței și îndeplinirii responsabilităților în cadrul NATO și al Uniunii Europene; continuarea modernizării înzestrării cu echipamente noi și realizarea interoperabilității și interschimbabilității depline cu armatele țărilor membre ale NATO și ale UE; crearea condițiilor pentru dispunerea marilor unități și unități în cazărmi cu facilități complete pentru asistență socială, cazare, dispunerea echipamentelor militare și instrucție; concentrarea activităților de evaluare sistemică și structurală pe domeniul procesului de înzestrare și modernizare cu tehnică și echipamente. Această etapă se suprapune, în prezent, cu Programul „Armata 2040”, orientat pe următoarele direcții principale: bugetarea necesarului de personal al armatei, reconfigurarea programelor de înzestrare și a eforturilor de refacere a stocurilor, modernizarea industriei de apărare, precum și măsurile pentru o mai bună menținere a personalului militar calificat. Programul oferă, astfel, direcționările necesare unei noi generații de lideri militari, îndemnând la flexibilitate conceptuală și eficiență acțională în parcurgerea etapelor procesului de transformare a Armatei României până în anul 2040, pentru implementarea unei structuri de forțe flexibile, multidomeniu, cu un spectru larg de capabilități avansate tehnologic, bazată pe cunoaștere, reziliență, camuflaj multispectral, inducere în eroare, centrată pe luptătorul multispecializat, dotat cu mijloace care să îi asigure supraviețuirea în câmpul tactic, o cunoaștere situațională extinsă și o putere de foc mărită.

În ceea ce privește NATO, ultimii 20 de ani au avut darul de a evidenția faptul că este o alianță aflată ea însăși într-un permanent proces de modernizare și adaptare la noile provocări de securitate atât la nivel regional, cât și la nivel global.

După evenimentele din Georgia (2008) și din Ucraina (2014), NATO a depus eforturi pentru a-și consolida, pe de o parte, flancul estic și pentru a răspunde, pe de altă parte, noii configurații a amenințărilor, transpusă în sfera hibridă. Aceste evoluții au fost abordate prin lansarea, la summitul din Țara Galilor, din 2014, a Readiness Action Plan, în marja căruia a fost creată Very High Readiness Joint Task Force (VJTF), pentru consolidarea capabilităților de reacție pe flancul estic. De asemenea, la Varșovia, în 2016, a fost decisă constituirea mecanismelor Enhanced forward presence (pentru Polonia și cele trei țări baltice) și Tailored forward presence (pentru statele membre ale NATO din zona Mării Negre), în vederea descurajării unor eventuale acțiuni agresive împotriva aliaților și asigurării celor mai bune și rapide posibilități de protejare a acestora, în caz de necesitate.

România a fost parte angajată activ și un puternic susținător al acestor procese. În 2014, țara noastră a primit rolul de națiune lider în cadrul Fondului NATO, destinat sprijinirii apărării cibernetice a Ucrainei. Un an mai târziu,

pe fundalul crizei din Ucraina, pentru a-și asigura și a-și consolida propria securitate și pentru a contribui la cea aliată, România s-a angajat să atingă gradual pragul de 2% din PIB, alocat apărării, pornind de la o alocare de 1,4%. Din acest procent, cel puțin 20% vizează, anual, achiziția de sisteme și tehnică militară. Tot în 2015, la București a fost înființat Comandamentul Multinațional de Divizie Sud-Est (HQMND-SE), încadrat cu personal din Statele Unite al Americii, Germania, Bulgaria, Marea Britanie, Spania, Portugalia sau Polonia, pe lângă cel românesc, și care are ca misiune principală coordonarea NATO Force Integration Units (NFIU) din Bulgaria și România și a Brigăzii Multinaționale Sud-Est, de la Craiova (MN BDE). Comandamentul Brigăzii Multinaționale Sud-Est are misiunea de a fi în măsură să asigure comanda și controlul unei operații NATO de tip Articol 5 – Apărare Colectivă, pentru a contribui, în acest fel, la consolidarea flancului sud-estic al Alianței, la securitatea teritoriului și a populației statelor membre. NATO Force Integration Unit este o structură multinațională NATO pe teritoriul României. A fost înființată în anul 2015 ca răspuns al NATO la schimbările din mediul de securitate și la amenințările venite din est și sud. Misiunea acestui comandament este de a coordona dislocarea rapidă a forțelor NATO cu un nivel de reacție foarte ridicat aflate pe teritoriul României. De asemenea, în anul 2020 a fost înființat, la Sibiu, Comandamentul Corpului Multinațional Sud-Est (HQ MNC-SE), tot ca parte a structurii de forțe a NATO, menit să întărească arhitectura de securitate din regiune prin asigurarea coerenței operaționale între planurile de apărare naționale și aliate.

La rândul său, Armata României contribuie, începând din 2017, cu o subunitate de apărare antiaeriană la Grupul de Luptă NATO din Polonia, condus de SUA, care are ca misiune asigurarea Prezenței Înaintate Consolidate, în sistem rotațional, în nord-estul Alianței pentru descurajarea oricărei potențiale agresiuni, în conformitate cu misiunile adoptate în cadrul summitului NATO de la Varșovia din 2016. De asemenea, un detașament al Forțelor Aeriene Române a participat în anul 2023 la Misiunea de Poliție Aeriană Întărită (eAP – enhanced Air Policing) în Țările Baltice, sub comanda NATO. Prima astfel de misiune a fost executată în anul 2007, pentru asigurarea securității spațiului aerian al Țărilor Baltice.

Începând cu 24 februarie 2022, ziua în care Rusia a invadat Ucraina, afectând ordinea internațională bazată pe reguli, mediul de securitate global și, în special, cel regional au suferit modificări dramatice. Invazia a mobilizat eforturile internaționale pentru coordonarea sprijinului acordat Ucrainei, atât la nivel național, cât și la cel al statelor membre ale NATO. Sprijinul s-a concretizat în ajutor umanitar, economic și militar.

În acest context, NATO a trecut de la măsuri de reasigurare la măsuri de descurajare și apărare, inclusiv prin dislocarea de forțe de răspuns, pentru a consolida postura și prezența pe flancul estic. Având în vedere amplasarea geografică a Ucrainei, Zona Extinsă a Mării Negre a dobândit o importanță și mai mare decât înainte de invazie, securitatea maritimă fiind menționată

în noul Concept Strategic al NATO adoptat la Madrid, în iunie 2022, ca element major al păcii și prosperității. De asemenea, Alianța a decis să înființeze patru noi grupuri de luptă împotriva amenințărilor din partea Rusiei în Slovacia, Ungaria, Bulgaria și România. În cele trei state baltice și în Polonia au existat, încă din 2017, grupuri de luptă, ca răspuns la anexarea Crimeei de către Rusia, în 2014. Mai mult, s-a decis ca respectivele grupuri de luptă să poată fi extinse de la dimensiunea de batalion la cea de brigadă. Dar, poate cel mai important aspect a constat în extinderea Alianței, prin aderarea Finlandei și Suediei la NATO.

Obiectivul României, în acest context, a vizat identificarea opțiunilor de adaptare pe termen mediu și lung a posturii de apărare și descurajare, în paralel cu asigurarea participării la eforturile de dezvoltare a capacității de apărare a partenerilor regionali cei mai vulnerabili la acțiunile agresive ale Rusiei (Ucraina, Republica Moldova și Georgia).

În ianuarie 2022 s-a obținut aplicarea măsurilor aliate de vigilență sporită (enhanced Vigilance Activities/eVA), inclusiv în regiunea Mării Negre, în mod particular în România, fapt care a determinat consolidarea eforturilor și a prezenței aliate în sprijinul securității regionale. Totodată, prin decizii succesive adoptate la reuniunile și summiturile aliate din 2022 s-a reușit: activarea planurilor avansate de apărare și dislocarea în România a Grupării Întrunite de Forțe cu Nivel de Reacție Ridicat (VJTF) din cadrul Forței de Răspuns a NATO; înființarea Grupului de Luptă pentru Apărare Colectivă din România, sub comanda Franței; adaptarea și consolidarea pe termen lung a posturii colective având ca reper principal întărirea capacității de descurajare și apărare colectivă în regiunea Flancului de Est, inclusiv zona Mării Negre. În același context, țara noastră beneficiază de sprijinul NATO și al Alianților pentru asigurarea securității în zona Mării Negre, prin structuri aparținând statelor membre dislocate în România. La Baza Mihail Kogălniceanu au fost dislocați, prin rotație, militari aparținând Diviziei 10 Munte și Diviziilor 101 și 82 Aeropurtate ale SUA. Detașamente din Canada, Marea Britanie, Țările de Jos, Italia, Germania, Turcia au asigurat și asigură, tot prin rotație, misiunile de Poliție Aeriană Întărită sub comandă NATO, prin dislocare pe bazele aeriene de la Mihail Kogălniceanu și Borcea – Fetești. Forțele Armate Franceze au întărit prezența înaintată a grupului de luptă multinațional al NATO cu sistemul de apărare antirachetă sol-aer SAMP/T – MAMBA, dislocat la Capu Midia.

O altă urmare a conflictului din Ucraina a fost emiterea de către Consiliul Nord-Atlantic, pe 24 februarie 2022, a directivei de execuție NATO (Execution Directive/NED) pentru autorizarea activării celor cinci planuri de răspuns gradual (Graduated Response Plan/GRP) ale Alianței. În consecință, comandantul Comandamentului Multinațional de Divizie Sud-Est – HQ MND-SE a ordonat pregătirea în vederea dislocării unui Detașament de Comunicații și Informatică Mobil (DCIM) din România pentru asigurarea sprijinului comenzi și legăturii cu Grupul de Luptă (Battle Group/BG) aliat, dislocat în Bulgaria, aflat sub controlul său operațional.

Pentru asigurarea securității maritime în Marea Mediterană, Marea Egee, Marea Baltică și Marea Nordului, Armata României contribuie la misiunile Grupărilor Permanente NATO cu personal de stat major în comandamentele ambarcate.

Având în vedere dinamica mediului de securitate din regiunea Mării Negre, plin de incertitudini, cu amenințări complexe, de natură hibridă, este evident că se impun abordări conceptuale și tactice adaptate unui ansamblu de securitate supus unor modificări și evoluții continue.

În ultimii douăzeci de ani, de la aderarea sa la NATO, România a traversat o transformare remarcabilă în domeniul apărării și securității. Acest parcurs a reprezentat o etapă semnificativă în evoluția țării și a Armatei Române, oferind oportunități și provocări unice într-un context internațional în continuă schimbare. De la aderarea sa la Alianța Nord-Atlantică, România și-a consolidat angajamentul față de valorile democratice și față de securitatea colectivă, demonstrând un spirit de parteneriat și cooperare solid cu aliații săi. Prin intermediul NATO, dar și al parteneriatelor strategice, România a avut acces la resurse, expertiză și interoperabilitate militară, consolidând capacitatea sa de apărare și contribuind activ la operațiunile și misiunile aliate din întreaga lume. De asemenea, România a investit semnificativ în modernizarea și profesionalizarea forțelor armate, adaptându-le la standardele NATO și la cerințele unui mediu de securitate în schimbare rapidă.

Cu toate acestea, există încă provocări și obiective de atins. Consolidarea capacității de apărare cibernetică, continuarea reformelor structurale în cadrul sectorului de apărare și consolidarea parteneriatului transatlantic rămân priorități importante pentru România în cadrul NATO. Prin urmare, transformarea Armatei României este un proces permanent, nu reprezintă un scop în sine, ci răspunsul adecvat la evoluția mediului de securitate, transformarea NATO și angajamentele pe care România și le-a asumat pe plan internațional.

Pentru România, statutul de membru cu drepturi depline al NATO reprezintă: garanția securității și stabilității, vitală pentru prosperitatea poporului român; asigurarea accesului la procesul de luare a deciziilor, major în planul securității europene și euroatlantice; reconfirmarea apartenenței statului român la familia statelor cu vocație europeană; un fundament solid pentru relansarea și dezvoltarea politicilor proprii față de terțe state; asumarea responsabilităților și riscurilor comune NATO.

În concluzie, în timp ce sărbătorim două decenii de la aderarea României la NATO, este important să recunoaștem progresele remarcabile realizate, dar și să ne concentrăm asupra provocărilor viitoare și a oportunităților de dezvoltare și consolidare a poziției României în cadrul Alianței Nord-Atlantice. Prin angajamentul continuu și cooperarea solidă, România poate juca un rol semnificativ în promovarea păcii și stabilității internaționale în deceniile următoare.

